

HOVEDFUNN OG ANBEFALINGER

- Markedet for norsk film har hatt en betydelig vekst de siste tiårene. Antallet nye filmer er mer enn tredoblet og antall besøkende til norske kinofilmer nesten doblet siden begynnelsen av 90-tallet. I 2013 hadde norske filmer en markedsandel på kino på 23 prosent, tilsvarende nesten en dobling siden 2005.
- Også utenlands har interessen for norsk film økt. Mellom 2002 og 2011 økte antallet filmer som ble solgt til utlandet med nesten 60 prosent, og i samme periode ble verdien av utlandssalget seksdoblet.
- Norsk filmbransje er likevel økonomisk lite robust og svært fragmentert. Bransjen består av en overvekt av svært små og økonomisk svake selskap, og produksjonsselskapene lever i økende grad av marginene på produksjonsaktiviteten og ikke av inntekter fra filmene de produserer.
- Den profesjonelle delen av den norske film- og TV-produksjonsbransjen består av vel tusen ansatte fordelt på drøyt 180 selskaper. Produksjonsselskapene omsatte i 2012 for nærmere 2,3 milliarder kroner, en økning på 55 prosent siden 2008.
- Lønnsomheten blant spillefilmprodusentene er lav, og opp mot halvparten av selskapene går i underskudd. Også dokumentarfilmbransjen er fragmentert, men lønnsomheten svinger mindre enn i spillefilmbransjen. TV-produksjonsbransjen er betydelig mer robust enn spillefilm- og dokumentarbransjen. Flertallet av selskapene er større og lønnsomheten markert bedre.
- Bransjen har mellom 1 500 og 2 000 filmarbeidere (omfatter samtlige fagfunksjoner utenom skuespillere), hvorav flertallet er frilansere. Oppdragsmengden ser ut til å være forholdsvis stabil.
- Distribusjonsleddet, som består av rundt 14 selskap med vel 100 ansatte, opplever synkende lønnsomhet og omsetning. Bransjen har nedbemannet kraftig de siste årene.
- Finansieringen av filmproduksjon skjer gjennom offentlige tilskuddsordninger, minimumsgarantier fra distributørene og private investeringer fra produsenten og andre. Produsentens egenkapital består hovedsakelig av arbeids- og utstyrs kreditter.
- Den offentlige finansieringsandelen har gått noe ned siden forskriftsendringen i 2010. Dette gjelder både før og etter utbetalingen av etterhåndstilskudd. De tilgjengelige midlene spres i dag på et høyere antall filmer.
- Omtrent halvparten av de samlede inntektene kommer fra norsk kinodistribusjon, og disse har holdt seg stabilt de siste årene. Salget av fysiske videoprodukter har imidlertid kollapset og inntektene fra de nye digitale distribusjonskanalene har ennå ikke klart å erstatte dette inntektstapet
- Tre av fire norske kinofilmer gir en negativ avkastning på egenkapitalen og over halvparten av disse har et underskudd på mer enn 50 prosent. Underskuddene genereres hovedsakelig i film med forhåndstilskudd etter kunstnerisk vurdering og i enda større grad i filmer uten forhåndstilskudd.
- Det er hovedsakelig filmer med tilskudd under markedsordningen, og særlig barnefilm, som genererer betydelige overskudd.
- Den svake økonomien i produksjonsbransjen henger delvis sammen med den sterke økningen i produksjonsvolum. Utformingen av etterhåndsstøtten har gitt store insentiver til å sette filmer i produksjon uten forhåndstilskudd og nesten alle disse filmene går med underskudd.
- Det er en tendens til at en voksende andel av kinosalget genereres av et fåtall storfilmer, mens tallet på filmer med svært lavt kinobesøk øker. Markedsfilmordningen bidrar til produksjon av publikumsvennlig film.
- Lanseringstilskuddet ser ut til å fungere etter hensikten, men kinodokumentar og vanskelig salgbar fiksjonsfilm lanseres ofte på svært lave budsjetter og får dermed en smalere distribusjon enn ønskelig¹²
- Til tross for en sterk prioritering av internasjonalisering, viser mange av indikatorene på internasjonal deltagelse og suksess stagnasjon. Dette gjelder festivaldeltakelse så vel som internasjonale priser
- Samproduksjonsordningen bidrar til å bygge kompetanse og knytte bånd mellom norske og utenlandske filmskaper. Vi har nå en ubalanse mellom minoritets- og majoritetssamproduksjon som fører til en netto eksport av produksjonsaktivitet. Denne balansen bør gjenoprettes, enten ved en styrket samproduksjonsordning eller en insentivordning.
- Målsettingen om en styrking og konsolidering av filmbransjen er ikke nådd. Pakkefinansieringsordningen bidrar positivt, men andelen selskap med en rimelig stabil kinofilmproduksjon er ikke voksende.

- Til tross for at midlene til filmproduksjon har fått en jevnere geografisk fordeling og at en betydelig del av produksjonsaktiviteten er flyttet til regionene, er filmbransjen fortsatt sterkt konsentrert i Osloregionen.
- Dagens tilskuddssystem fungerer langt på vei etter intensjonene og har bidratt til å utvikle norsk film i positiv retning. Vi anbefaler derfor at hovedtrekkene i dagens tilskuddssystem videreføres, men foreslår likevel noen endringer for å møte utfordringene som bransjen opplever i form av sviktende inntekter og manglende økonomisk robusthet:
- Volummålet for kinofilmproduksjon bør reduseres eller fjernes og terskelen for tilgang til etterhåndstilskudd bør heves betraktelig for å redusere antallet lavbudsjettfilmer med usikker finansiering
- Antallet tildelinger under markedsordningen bør økes noe samtidig som vurderingskriteriene utvides. Tilskuddene under konsulentordningen bør derimot konsentreres om et lavere antall produksjoner, men samtidig økes.
- Filmer med svært lavt publikumspotensial bør kunne få en større del av finansieringen som forhåndstilskudd
- Lanseringsmidlene som frigjøres pga. et lavere antall filmer, bør benyttes til å styrke lanseringen av smalere filmer og til å premiere utprøving av utradisjonelle lanseringsmodeller
- Alle tilskudd til kortfilm bør overføres fra NFI til de regionale filmsentrene og den nasjonale filmkommissjonen flyttes fra NFI til en av filmregionene
- Tilskuddene til de regionale filmfondene bør økes noe, men avhengig av at den anbefalte hevingen av terskelverdien for etterhåndstilskudd gjennomføres. Samtidig bør fordeling av midler mellom filmregionene i større grad avspeile bransjestørrelse, produksjonsaktivitet og oppnådde resultater
- Samproduksjonsordningen bør styrkes på kort sikt for å tilstrebe en bedre balanse i forholdet mellom eksport og import av produksjonsaktivitet
- En større del av utviklingstilskuddene bør fordeles som pakkekontrakter heller enn enkelttilskudd
- Staten bør vurdere å engasjere seg sterkere for å øke bidragene fra de nye digitale distribusjonskanalene
- Hele tilskuddssystemet bør gjennomgås med tanke på å myke opp eller fjerne krav og definisjoner som tvinger produksjoner inn i smale sjangerdefinisjoner eller forutbestemte distribusjonsmodeller
- Ordningen med produksjonstilskudd til TV-serier bør opphøre og en betydelig del av de frigjorte midlene benyttes til å styrke utviklingstilskuddene for slike serier
- Minst halvparten av midlene fra produksjonstilskuddene til TV-serier bør overføres til de ulike tilskuddsordningene for dokumentarfilm